

HAVA VE İKLİM DEĞİŞİMLERİNİN İNSAN RUHUNA ETKİLERİ

Prof. Dr. Rasim ADASAL

GÜNEŞ VE LEKELERİ

Güneş ışınlarının hayat olaylarına aydınlatma ve ısıtma ile olan etkileri bir tartışma konusu olamaz; zira bunlar olmadan hayat düşünülemez. Sonbahar sonuyla Kışın, hayat fenomenlerinde yaşama; İlkbaharla Yaz esnasında ise fizik ve ruhsal canlanma vardır. Sebze ve meyvaların çoğu güneşin bol olduğu mevsimde oluşurlar. Özellikle kışın, aylarca kar altındaki ufak evlerde yaşamak zorunda kalan güneşten yoksun olan insanlarda, birçok organik ve psikolojik sıkıntılar görülür.

Atasözü boş yere: "Güneşin girdiği yere doktor girmez" dememiştir. Güneşin zayıf uzunlukta olan mor ötesi ışınları görünmezler ve biyolojik özellikleri daha ziyade mikrop öldürücüdür. Bundan sonra mordan kırmızıya doğru giden ışık verici dalgalar gelir ve nihayet bunun ötesinde de uzun dalga dağılarak kırmızı ötesi ışınlar tamamıyla ısıtıcı niteliktedir.

Stratosfere varan güneş enerjisinin % 40'ı uzaya akseder. Dünyamıza bunun bir faydası yoktur; % 17'si atmosfer tarafından emilir; % 43 de dünyaya varır. Ancak sisli havalarda ve özellikle baca dumanlarıyla kaplanan şehirlerde bu azalma % 10-30'a düşer. Bu ışınların azalması önemli sonuçlar doğurur.

Gündüzün değişik saatlerinde bile güneş değişik etkiler gösterir. Sabah ilkbaharı; öğle yaz'ı; akşam sonbaharı temsil eder. İnsan çok ince laboratuvar incelemelerine tabi tutulsa, bu saatlere göre organizmasında ve sıvılarında az çok biyolojik farklar görülür. Bazı insanların sabah başlayan ve sonra hafifleyen yarım baş ağrıları ve ağrıları güneşin tesirlerine bağlanmaktadır.

Güneş ışınlarının ısrarlı etkisi altında bulunma, yüzey dolaşım sistemini değiştirir, ufak damarcıkların sayısı ve çapları artar; devamlı bir damar genişlemesi olur. Nitekim güneşle tedâvinin hikmeti de budur. Güneş banyoları, güneş ışınlarının müsbet fizyolojik ve biyolojik özellikleri ve dolayısıyla insan sağlığına faydaları olmakla beraber, bir moda alışkanlığı ve özentisi olarak sınır ve zaman tanımayanlarda çok ciddi organik bozukluklar yaratır; hatta güneş vurmasına bağlı şiddetli baş ağrıları, sinir huzursuzlukları ve hattâ menenjit taklitleri olur.

GÜNEŞ LEKELERİNİN ÖZEL ETKİLERİ

Güneşin insan organizmasını etkileyen önemli bir fenomeni de "Güneş Lekeleri" dir. İlk defa Galile tarafından belirtilen, uzun bir süre gök bilginleri tarafından inkâr edilmiş olan bu lekeler, son zamanlarda kozmik etkileri nedeniyle önem kazanmıştır. Bazan çıplak gözle de farkedilen bu lekelerin uzunluğu 100.000 Km.yi bulur. Zaman zaman bunlar, güneşte daha aktif bir faaliyet, bir püskürme faaliyeti gösterirler. Bu görüntüleri esnasında, çok önemli kuzey kutup kıvılcıkları, manyetik kasırgalar, toprakta çok kuvvetli tellurjik akımlar oluşur.

Ünlü astronom A. Moreaux'nun zaman zaman zevkle bir bilim hikayesi olarak okuduğum "İlmin Bilmeceleeri" adlı eserinden birkaç satırı aynen alıyorum:

"Hayatımın bir kısmı öğretmenlikte geçmiştir. Genel olarak büyük manyetik sapmanın olduğu günlerde cezalar çoğalmaktaydı ve güneş lekeleri yalnız pusulayı sarsıyordu; duyarlı çocukların organizmalarını da sarsıyordu. Güneşe bağlı atmosfer

elektrığının karakterimizi, değişik mizacı-
mızı, davranışlarımızı müteessir ettiği bir
gerçektir; ve hatta politik ilişkileri ve hatta
savaşları ilgilendiiir. Yarım asır içinde kuv-
vetli ordulu Almanya'nın Avrupa'da dięer
memleketlerle yaptığı savaşların güneş kriz-
leri zamanına rastlaması dikkati çeker."

"Naturisme" denilen doktrinin Hippo-
crate'dan sonra yeniden kurucusu olan ünlü
doktor Carton, "Tabiatın Ritmleri" ni in-
celemelerinde, güneş lekelerinin en az veya
en azgınlıkları zamanlarına göre, insan ha-
yatında duraklama ve çöküntü aksine, sinir
kamçılama ve olayları tesbit etmiştir.
Hatta daha ileri giderek, güneşin aşırı faali-
yetleri dönemleriyle sosyal, millî ve uluslar-
arası hırçınlıklar ve ayaklanmalar arasında,
bir tesir ilişkisi kurmuştur. Buna karşılık
güneş lekelerinin sükûnet zamanlarında
dünyada genel bir huzur görülmektedir.
Carton birçok savaşlara ait örnekler ver-
mektedir. Birçok yetkili doktorların, güneş
lekelerinin en yüksek faaliyetleri esnasında,
birçok kronik hastalıklarda tesbit ettikleri
azgınlıklar, dikkate değer.

AY DÖNEMLERİ VE İNSAN RUHU

Yıldızlara ait akımlar yani kozmik iş-
maların etkileri son zamanlarda bir "Cosmobi-
ologie" dalı olarak ilerleme kaydetmek-
tedir. Bu dar sütunlarda bunu bir tarafa bı-
rakarak, daha ziyade dünyamıza en yakın
bir yıldız olan ve en eski zamanlardan beri
hakkında çok şeyler yazılmış bulunan Ay'
ın etkileri hakkında bir özetleme yapmakla
yetiniyoruz.

Eskilerin ay dönemlerine bağladıkları
tesirlerden bir kısmının boş inançlardan
ibaret olduğu bir gerçektir. Ancak bunlar-
dan bazıları bilimsel kontrollere ve deneme-
lere dayanmaktadır. Özellikle geçen asrın
sonlarında ünlü fizikçi Arthenius bu proble-
mi ciddiyetle ele almış ve ay seyrinin kasır-
gaların dağıtımında, arz miknatisinin bo-
zukluklarında, kadınların ay başlarında, sa-
ra nöbetlerinde düzenli bir tesiri olduğunu
meydana çıkarmıştır. Görüşün esası, atmos-
fer elektrığında ay dönemleriyle bu çeşitli
fenomenler arasındaki ara faktörü bulmak-
tı. Halen atmosferik cisimler ve dünyamız-

dan 10 Km. yükseklikteki gaz cisimleri ara-
sındaki hava sınırları, "Atmosferik zaman-
lar", bu görüşü doğrulamaktadır. Ancak
kutuplara ait yüksek atmosfere bağlanan
gerçek ve objektif elektromagnetik feno-
menlerin oluşuna rağmen zamanımız bili-
mi bu hususta henüz aydınlanmış sayıla-
maz.

Hekimlikte bilimin kabul ettikleriyle,
halk inançları arasında bir boşluk vardır
ve doğrudan doğruya bilimin ispatlamadığı
esrarlı olaylar mevcuttur. Aynı insan ruhu
üzerindeki tesirleri 2 ayrı kutupta toplan-
maktadır.

Eskiler özellikle büyücülüğün hâkim ol-
duğu devirlerde, bazı ruhsal bozuklukları
ayın tesirine bağlar ve bu gibi insanlara
"Lunatie" derlerdi. Uykuda oldukları
halde uzak yerlere gidip dolaşanların mağ-
netik olarak ay tarafından çekildikleri ve
yataklarından çıkıp ona doğru yaklaşmak
zorunda kaldıklarına inanılırdı. Bu bir ay
hastalığı idi ve bu seyahat esnasında uyku-
nun devam ettiğine ve uyandırılmanın teh-
likeli olduğuna da inanılırdı.

Bunun gibi sara gibi dięer bazı devri bo-
zukluklar ay hastalığına bağlanırdı. Şüp-
heziksiz gece vaki olan birçok devri hallerin ay
fenomenleriyle bir ilgileri yoktur ve bunlar-
ın etkenleri başka ve değişiktir. Ancak ba-
zı vakalar, özellikle ay dolgunluęu zama-
nında daha çoktur. Bunların da ay ışığının
bollukla yatak odasına girmek suretiyle
uyyanın rüyasını etkilemesine bağlanmış-
tır. Nitekim bu gibi vakalarda ışıktan ko-
runma, gece dolaşmasını engeller. Her hal-
de bu gibi insanlarda bir "Işığa Eğilim"
vardır ve nitekim yüzlerine yakın lamba
yaklaştırılmak suretiyle bu aynı hal uyarıl-
mıştır.

Bütün bunlar bertaraf edildikten sonra
ay devreleriyle ilgili bazı bozuklukların
mevcut olduğunu kabul etmekle beraber,
bilimsel bir aydınlanmaları yoktur. Ancak
bazı sara nöbetleriyle ay dönemleri arasın-
da yakın ilişki olduğu günlük müşahedele-
rimizdendir. Bazı saralar yeni ayın başla-
masından evvel belirirler. Dünyanın birçok
yerlerinde, halk inancına göre, ay dönem-

leriyle insan üremesi ve tarlaların bereketleri arasında ilişki vardır. Sevdalıların hatıralarında yer alan ay tesirleri, yalnız şairlerin tasvir ettikleri ve ilhamlar veren mehtaba ait değil, bu yıldızın kozmik özelliklerine de bağlıdır. Fizik sevgi dolunaya ait bir dürtü kabul edilmektedir. Bazı memleketlerde

bazı tanınmış kadın doğum uzmanları, dolunay ve yeni aydan önce veya sonraki günlere göre, kadın ay başlarındaki değişikliklere ait dolgun istatistikler yayınlamışlar. Bazıları da ay dönemlerinin ilkbahar mevsimindeki krizler gibi cinsel içgüdü fonksiyonuyla bir ilişkisi olduğunu belirtmişlerdir.

- *Hayat merdivenlerini çıkarken, insanlara iyi davranalım; çünkü inerken yine aynı kimselere raslayacağız.*

Cenap ŞAHABETTİN

- *Bir önder olarak, insan faktörünü göz önüne almazsanız, yenilirsiniz.*

Lord MONTGOMERY

- *Hiçbir şey yaşanmadan gerçek olmaz. Hattâ, atasözü, hayatımızda doğrulanana kadar atasözü değildir.*

John KEATS

- *Herkes sorunlar üstünde konuşur, ama kimse bu sorunların çözümlerini bulma zahmetine katlanmaz. Herkes çapraşık konulardan yakınır, ama bu çapraşıklığın nasıl çözümleneceğine aldırmaz.*

Herkes kendine yarar bir düşünceyi, dilediği yerden alır ama bunun üstünde bir çalışma yaparak, bu düşünceye bir katkıda bulunmaya çabalamaz.

K. CHESTERTON

- *Hayatın tadını çıkarmaya bak, sandığından daha geç kalmış sayılırsın!..*

- *Evlilikte başarı, aranan niteliklere sahip insan bulmaktan çok, aranan niteliklere sahip insan olmaktır.*

R. BRICKNER